

PROJECTE LINGÜÍSTIC

escola la Ilacuna del Poblenou

Desembre 2018

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	2
2. CONTEXT SOCIOLINGÜÍSTIC	3
3. LES LLENGUES A L'ESCOLA	4
4. OBJECTIUS DE L'APRENTATGE DE LA LLENGUA	7
5. CRITERIS METODOLÒGICS I ORGANITZATIUS	9
6. RECURSOS	11
7. COMUNICACIÓ INTERNA I RELACIÓ AMB L'ENTORN	12
8. FORMACIÓ LINGÜÍSTICA.....	13

1. INTRODUCCIÓ

L'escola "La Llacuna del Poblenou" és un centre que es crea el curs 2005-2006 amb dos grups de nens i nenes de P3 i 4 mestres. El curs 2009-2010 comença un equip de direcció nou i s'incorpora un grup de mestres que, tenint el centre la consideració d'escola de nova creació, es poden quedar durant uns quants cursos acadèmics. Aquell mateix any s'elabora el Projecte Educatiu de Centre. L'any següent comencem una formació sobre com entenem la llengua a l'escola i elaborem un document a partir de la realitat sociolingüística de la comunitat educativa i de les reflexions i discussions dutes en claustre.

El Projecte Lingüístic s'elabora a partir dels documents de reflexió (La Llengua a l'escola 2011 i La Llengua a l'escola 2017) i, en aquests moments està en fase de revisió pel claustre de l'escola. També s'ha tingut en compte el que estableix la Llei d'Educació de Catalunya LEC.

El Projecte Lingüístic és un projecte que inclou tots els alumnes de l'escola i que contempla les necessitats i els avenços dels diferents nens i nenes d'acord amb les seves capacitats comunicatives. Com queda recollit en altres documents normatius adequarem els objectius a assolir en funció de les singularitats dels alumnes en concret.

Així mateix, vetllarem sempre perquè en el moment de la incorporació a l'escola d'un alumne amb llengua familiar diferent de la catalana, aquest s'hi senti acollit, establint estratègies que li facilitin una ràpida comunicació en llengua catalana per tal d'afavorir la seva participació activa en la dinàmica de l'escola.

D'altra banda, procurem tenir presents aquests punts que són la base del Projecte Lingüístic:

- El català és la llengua pròpia del centre i s'utilitzarà com a llengua vehicular i d'aprenentatge.
- L'escola planificarà i garantirà el coneixement de la llengua i la cultura catalana per a tota la comunitat educativa.
- L'ensenyament del català i del castellà ha de tenir garantida una presència adequada, de manera que tots els alumnes, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, han de poder usar les dues llengües al final de l'Educació Primària.
- En acabar l'ensenyament primari l'alumnat ha de poder comprendre i expressar en llengua estrangera (en el nostre cas l'anglès) missatges senzills dintre d'un context, tal i com estableix el marc comú de les llengües.

2. CONTEXT SOCIOLINGÜÍSTIC

Les llengües familiars majoritàries al centre són el català i el castellà. La resta de llengües representades a l'escola en percentatges petits, tot i que presents a la majoria d'aules són l'àrab, l'urdú, el xinès, l'holandès, el francès, l'anglès, l'italià, el portuguès, etc.

L'alumnat es relaciona bàsicament en català i castellà, tot i que constatem que en els últims anys l'ús del castellà ha pres més rellevància.

L'escola ha de vetllar perquè les persones que treballen al centre educatiu (mestres, personal de menjador, personal d'administració i serveis, etc...) siguin capaces de comunicar-se en català, tant entre elles com amb els infants.

Durant els primers anys l'escola va disposar de molts professionals amb l'acreditació de llengua anglesa, això ens va permetre realitzar algunes activitats sostingudes al llarg dels anys en aquesta llengua. Davant de les múltiples

necessitats del centre vam decidir definir dos perfils professionals de llengua anglesa i metodologies globalitzades per continuar, en la mesura de les possibilitats duent a terme aquestes activitats.

3. LES LLENGÜES A L'ESCOLA

Dins d'una societat multilingüe i multicultural entesa com la coexistència de diverses llengües i cultures, la noció de plurilingüisme vol fer referència al fet que les persones a través de l'experiència i la interacció amb d'altres que parlen llengües diverses, van adquirint coneixements que els possibiliten resoldre tasques simbòliques i pràctiques a través de l'ús del llenguatge.

A l'escola La Llacuna del Poblenou, amb l'ensenyament de la llengua pretenem el desenvolupament d'una competència plurilingüe i pluricultural que permeti fer servir textos de tota mena i de diferent procedència lingüística i cultural de manera eficaç, és a dir, per resoldre activitats comunicatives en diferents situacions socials. Per adquirir-la, cal deixar de banda la idea que les llengües i els espais per aprendre-les són aïllats (Noguerol, 2008). El plurilingüisme del qual parlem no és la suma de competències en llengües, és aquell que fa necessari el desenvolupament de competències variades que permeten encarar diferents situacions i activitats en cada llengua (per exemple, l'habilitat de mediar entre persones que no s'entenen; de traduir; de deduir el significat d'un mot a través de la comparació amb altres llengües; de canviar de llengua per indicar als oients un canvi d'activitat, subratllar una qüestió o cridar l'atenció sobre un aspecte del que es diu o es fa). Centrem l'atenció dels alumnes en els coneixements lingüístics i les habilitats que tenen un paper transversal o transferible entre les llengües.

La llengua oral és molt important durant tota la jornada escolar. Des dels inicis del Projecte hem pensat que la conversa té un paper rellevant a l'escola i que, a

partir de la mateixa, es vehiculen els aprenentatges que els nens i nenes han d'assolir. En aquestes converses els nens expliquen allò que els hi passa o els interessa i els mestres proposen preguntes per reconduir, relacionar els fets i ajudar als nens i nenes a narrar situacions, a raonar-les, a predir el que vindrà, a imaginar, etc... D'aquesta manera els infants van desenvolupant les habilitats necessàries per anar construint el llenguatge ple de contingut que necessiten per viure. Totes les situacions d'ensenyament i aprenentatge tindran en compte les converses en petit grup o en gran grup.

El català és la llengua d'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura. Creiem que els nens i nenes abans de començar l'escola a P3 ja viuen en un món lletrat, així doncs es van familiaritzant amb la llengua escrita des que entren a l'escola, la qual està sempre relacionada amb la llengua oral per omplir-la de significat. Aprenem a descodificar perquè es necessita per ser lector i escriptor, però mai anirà separat del contingut, del missatge que es vol donar, per tant sempre es treballarà a partir de situacions contextualitzades i properes als interessos dels alumnes.

A l'escola es vetllarà per tal que els alumnes adquireixin els senyals d'identitat nacionals propis de la nostra cultura i alhora donarem cabuda i importància a les diverses llengües i cultures que hi conviuen. Un ambient proper i afectuós on tots els infants es sentin reconeguts, afavorirà entendre l'ús de les diverses llengües d'una manera relaxada i natural.

Els continguts i estructures lingüístiques comuns estan seqüenciats en un document a partir d'una reflexió conjunta del claustre i es concretaran a través de la llengua catalana, sent punt de referència per a la llengua castellana.

3.1 Tractament de la llengua castellana

Com ja hem dit abans, el català i el castellà conviuen a l'escola d'una manera força proporcional. És per això, que constatem que el castellà és una llengua ambiental que tots els nens comprenen i, per tant, ja en posseeixen un cert domini, així doncs a partir del lligam amb la llengua catalana es fan les adequacions pertinents.

Així, de manera natural, el mateix tutor pot impartir el castellà al seu grup o, si les circumstàncies ho demanen, fer-ho en un altre.

3.2 Tractament de la llengua estrangera (anglès)

L'anglès és una llengua estrangera, per tant, el punt de partida del seu ensenyament i aprenentatge és diferent del català i del castellà. La nostra proposta pedagògica és una proposta d'immersió. L'objectiu és que els nens i nenes aprenguin les llengües en l'ús que fan d'elles per comunicar-se.

Iniciem un primer contacte oral amb la llengua anglesa a P5, creant situacions reals i ajudant-nos d'estratègies (mímica, imatges...) que faciliten la comprensió oral.

Les cançons, els jocs, els contes, l'ús d'un peluix, etc. ajuden a que la introducció de la llengua anglesa es faci de manera agradable i motivadora. Durant l'escolarització, els infants també participen fent representacions, lectures, visionant pel·lícules o petits documentals.

Des de l'escola procurem que cada curs, de 1r a 6è, faci una activitat fora de l'escola en aquesta llengua (taller a un museu, teatre, cinema, màgia, ..)

4. OBJECTIUS DE L'APRENTATGE DE LA LLENGUA

Els continguts relacionats amb les diferents àrees s'impartiran en llengua catalana, excepte els continguts específics de llengua castellana i d'anglès. Generalment les activitats orals i escrites seran en català, tot i que en alguns moments podem utilitzar textos en castellà o en anglès. El centre defineix amb caràcter general el moment de l'inici del procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua castellana i de la llengua anglesa.

Els nens i nenes, en finalitzar l'Educació Primària, cal que hagin assolit els objectius següents:

- Llengua Catalana: conèixer-la i utilitzar-la correctament i apropiadament, tant oral com per escrit, emprant-la com a llengua vehicular i d'aprenentatge.
- Llengua Castellana: conèixer-la a nivell oral i escrit de manera que puguin utilitzar-la apropiadament com a font d'informació i vehicle d'expressió i comunicació.
- Llengua Anglesa: comprendre i expressar en anglès missatges senzills dintre d'un context.

Entenem que les tres llengües que utilitzem a l'escola tenen algunes estructures lingüístiques comunes:

LA DIMENSIÓ COMUNICATIVA DE LA LLENGUA

Parlar i conversar:

- Transmetre l'habilitat de llegir en veu alta i amb expressivitat.
- Saber parlar en públic en contextos reals.

- Participar en converses i debats.
- Exposició oral d'un tema, amb preparació prèvia, per aconseguir un discurs ordenat i comprensible.
- ...

Escoltar i comprendre:

- Escolta atenta i reflexiva i respecte per les intervencions dels altres.
- Comprendre les exposicions orals dels altres.
- ...

Llegir i comprendre:

- Procés de la comprensió lectora: activitats prèvies a la lectura (hipòtesi inicials), activitats de durant (reformulació d'hipòtesi) i de després (comprovació que les activitats han satisfet els teus objectius).
- Identificar diferents tipus de textos orals: narratiu, expositiu, poètic...
- Saber trobar informació: d'un índex, d'una enciclopèdia, de llibres de consultes, d'internet, ...

Escriure:

- Traç (aconseguir una lletra llegible).
- Separació entre paraules i entre línies.
- Compaginació text escrit: marges, paràgrafs...
- Procés de composició del text escrit: pensar les idees, estructurar-les, tenir models a seguir, saber adequar-se a un objectiu i a un destinatari.
- Tipologia textual escrita: tenir la idea conceptual sobre què és, quina funció té cada tipus de text i com s'estructura.... La pràctica s'ha de fer a cada llengua.
- L'ús d'adjectius en una descripció.
- ...

Conèixer el funcionament de la llengua:

- Ortografia
- Necessitat d'escriure sense faltes ortogràfiques. (L'estudi del codi s'ha de fer en cada llengua).
- Els signes de puntuació.

- Aprendre a fer servir un diccionari (el seu ús s'ha de fer en cada llengua). En format paper i en línia.
- Lèxic: sinonímia, antonímia, sufixos....
- ...

LA DIMENSIÓ LITERÀRIA DE LA LLENGUA

- La biblioteca com a font d'informació.
- Gaudi amb la lectura de textos diferents: contes, poesies...
- Aprofundiment en el sentit literari dels textos.
- Comprensió de la transgressió literària.
- Recitació i memorització de poemes i cançons.
- Coneixement i valoració d'expressions i de frases fetes.
- ...

ELS CONTINGUTS COMUNS AMB ALTRES ÀREES:

- Recerca d'informació: resums, esquemes, mapes conceptuals....
- Comprensió de textos, orals i escrits, amb continguts d'altres àrees.
- Comprensió i utilització de vocabulari propi d'altres àrees.
- Parlar i conversar sobre temes propis d'altres àrees.
- Escriptura de nombres amb paraules i xifres.

5. CRITERIS METODOLÒGICS I ORGANITZATIUS

L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua és un dels reptes de la nostra escola. Els nens i les nenes aprenen llengua fent-la servir. La llengua està present en totes les situacions d'escola: jocs, pati, converses entre nens i nenes, expressant idees i pensament ... i els i les mestres aprofitem aquestes i d'altres situacions per generar espais d'aprenentatge funcionals i contextualitzats.

La llengua s'aprèn:

- De manera *global*. Afavorir l'ús de la llengua en una gran diversitat de situacions i tenint en compte que la lectura i l'escriptura són dos processos estretament lligats.

- En situacions de *comunicació* quotidianes (Per fer una demanda, per transmetre un missatge, una idea, un sentiment, un coneixement...).
- En *compartir estratègies* que ajudin a *reflexionar individualment* les pròpies produccions (ús del diccionari, cartells a l'aula amb paraules conegudes, amb normes ortogràfiques...).

La llengua s'ensenyava:

- Fent que sorgeixi el *desig d'usar* la llengua. Per generar ganes d'escriure reals. A la nostra escola acostumem a plantejar les activitats d'escriptura pensant per a qui és el text que s'escriu, què es vol dir i amb quina finalitat es fa.
- Creant contextos rics on sigui necessari fer un ús de la llengua per resoldre situacions, problemes, per pensar, per aprendre i per comunicar el que s'aprèn.
- Facilitant un bon model lingüístic i tenint cura de la llengua emprada.
- Creant una relació estimulants i afectiva que afavoreixi la confiança i el respecte.
- Posant paraules i donant sentit al procés d'aprenentatge de l'alumne.
- Creant situacions de relació entre iguals, de treball cooperatiu, de gran grup, petit grup, parelles, on el llenguatge tingui un pes important.
- Propiciant la participació de tothom. Els i les alumnes han de sentir-se protagonistes del procés d'ensenyament-aprenentatge.
- Facilitant activitats prou àmplies i diverses perquè tot l'alumnat hi pugui participar.
- Buscant espais interactius per revisar i reflexionar sobre el desenvolupament de la llengua: rotllana, observació, activitats de correcció col·lectiva, dictats cooperatius ...
- Comunicant i consensuant objectius i criteris d'avaluació.
- Partint dels coneixements previs i valorant la diversitat de contextos lingüístics dels infants. Cal tenir en compte l'etapa evolutiva en la que es troba l'infant per

poder planificar a partir del seu nivell inicial de coneixements, activitats que permetin confrontar allò que saben amb el nou contingut.

Cal tenir en compte el bagatge que tenen els infants de tres anys quan arriben a l'escola, ja que la societat que els envolta està plena de lletres, paraules, símbols, logotips... (societat alfabetitzada). Per tant, el nen ja coneix que existeix un llenguatge escrit i està motivat per aprendre'l. A partir d'aquí el mestre és el motor de l'aprenentatge. L'alumne és actiu del seu propi aprenentatge; per tant se li ha de donar oportunitats perquè s'expressi oralment fent raonaments, argumentacions, preguntes, plantejant hipòtesis, etc.

Entenem el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura com un procés llarg i complex i creiem que tant bon lector i escriptor pot arribar a ser el que s'inicia als 4 anys com qui ho fa als 7.

6. RECURSOS

Com ja hem comentat, durant alguns anys, l'equip de mestres estava format per docents amb acreditació de llengua anglesa. Això ens va permetre fer algunes activitats en llengua anglesa fora de les hores reservades a l'aprenentatge d'aquesta (tallers intercicles, espais de lliure circulació, ...)

En altres moments hem comptat amb una borsa de voluntariat de pares i mares que tenen com a llengua d'ús l'anglès i que feien conversa amb els nens i nenes més grans de l'escola.

El curs 2017-2018 vam participar en el Projecte "Talk to me" i vam poder comptar a l'escola amb una auxiliar de conversa.

Aprofitant que el casal d'estiu de l'escola es fa amb Kids & Us, una empresa dedicada a l'aprenentatge de la llengua anglesa, vam poder gestionar amb ells, la participació durant tres mesos d'un auxiliar de conversa a l'escola per aquest curs 2018-2019.

Enguany participem amb els infants de 3r en el projecte “Junts/Juntes” i amb els de 5è amb un projecte de comunicació amb la Índia mitjançant l’organització “Indian Futures” on ens comuniquem, mitjançant les TIC i en llengua anglesa, amb nens i nenes d’aquell país explicant les nostres tradicions, els nostres jocs, com és la nostra ciutat, ...

7. COMUNICACIÓ INTERNA I RELACIÓ AMB L’ENTORN

La llengua d’ús de l’escola és el català, així doncs les comunicacions externes que es produeixen amb diferents institucions es fan en aquesta llengua. Així mateix la llengua d’ús de les persones que treballem al centre entre nosaltres també ho és.

Tal i com queda recollit a la carta de compromís de l’escola, la llengua de comunicació amb les famílies és el català. Tot i així, entenent situacions diverses i particulars, sempre que faci falta, es comunicarà oralment en altres llengües allò que es necessiti. En aquestes situacions, si és necessari, demanarem el servei de traductors del que disposem.

Des de fa molts anys els nens i nenes de quart visiten de manera regular durant tot el curs la biblioteca del barri amb la intenció de fomentar l’hàbit i el gust per la lectura i donar a conèixer el recurs del que poden disposar.

Així mateix també hem compartit activitats amb altres escoles i instituts del barri.

8. FORMACIÓ LINGÜÍSTICA

Des de l'inici del Projecte Educatiu vigent, el curs 2009-2010, els mestres de l'escola fem formació conjunta els dilluns a la tarda, el que anomenem Dilluns a La Llacuna. En aquests anys les formacions han estat diverses i variades en funció de les necessitats i de les demandes del claustre.

El curs 2010-2011 vam fer una formació específica sobre llengua que va comptar amb la col·laboració de formadors externs com la Montserrat Fons, el Juli Palou i el Jorge Larrosa que ens van acompanyar en aquest procés de reflexió i presa de decisions i que va acabar sent el document La Llengua a l'Escola (Setembre de 2011)

Així mateix, uns anys més tard, durant els cursos 2015-2016 i 2016-2017 l'equip de mestres va valorar la necessitat d'aprofundir en el que comporta l'aprenentatge de la llengua amb l'ajuda del Juli Palou del qual va sortir el document "La Llengua a l'Escola 2" (Juny 2017)

Com a escola hem col·laborat durant tres anys amb el grup Plural de la UB posant en comú activitats d'èxit per tal d'atendre la diversitat plurilingüe.

Aquest document ha estat redactat tenint molt present els documents "La Llengua a l'Escola" (Setembre de 2011) i "La Llengua a l'Escola 2" (Juny 2017) fruits de la reflexió de l'equip de mestres.